

Aastanäitus „Peidus pool. Käsitöököitest masintoodanguni“

TÜ raamatukogu näitusesaalis
24.03.2023–18.06.2023¹

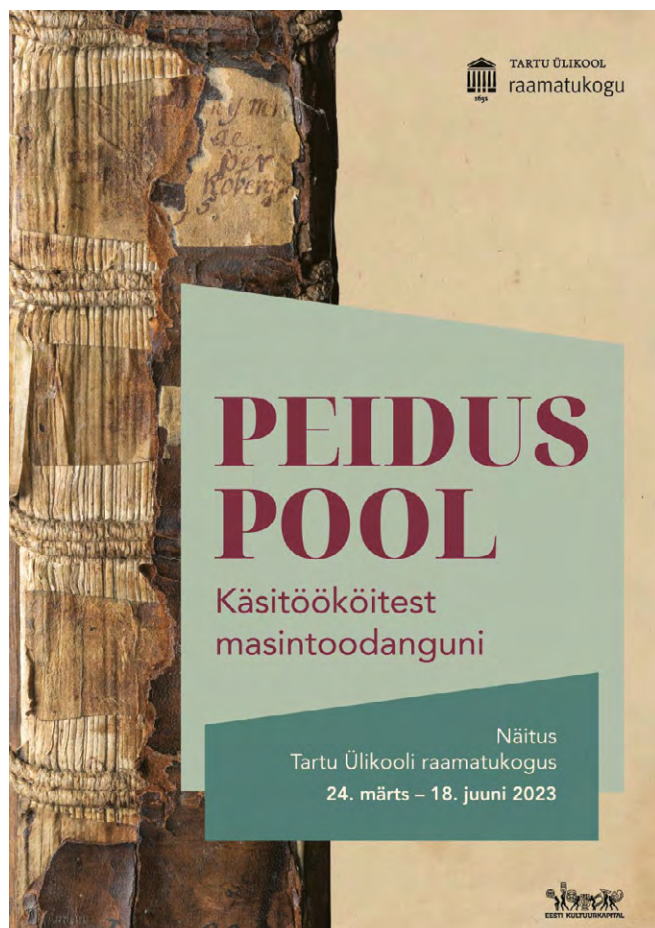
Tiia Nurmsalu

säilitus- ja konserveerimisosakonna juhataja

Näituse idee taga on minu jaoks alati üleval olnud suurem küsimus: kas raamatu laialdasse kasutusse ja käibesse minek on köitekunsti arengule kasuks tulnud? Või on raamatute täielikule mass- ja masintootmisele üleminek köitekunsti hoopis allakäiguteele surunud?

Tahtsime kutsuda vaatajat kaasa mõtlema, kas see teekond on olnud pigem positiivse või negatiivse märgiga, või ehk sellel polegi ühest vastust.

Kui köidete kirjeldamine köiteajaloos on olnud paljuski kujunduse keskne, panime meie näitusel

rõhuasetuse pigem sellele, kuidas köide on üles ehitatud ja milline on olnud selle areng ajas. Meie pakutud ajajoone samm kujunes lõpuks sajandi või paari pikkuseks. Et anda vaatajale võimalust kogeda raamatut kui füüsilist objekti mitme erineva tunnetuse kaudu, olid vaatajale sirvimiseks väljas üldistatud köitemudelid ja õpitoad lihtsamate köitmisviiside õppimiseks. Muidugi ei saanud me jätta kasutamata suurepärast võimalust näidata ka meie kogudest pärinevaid näitlikustavaid objekte endid. Vaatajale, küll aga mitte konservatorile, võis olla üllatav, et välja pandi ka köited, mis ei olnud täiesti terved või korda tehtud, raamatu ülesehituse peidus poole näitamiseks on see aga suurepärane võimalus. Mõnele võis olla ootamatu ka see, et väljapandud raamatute lühiandmed jäid sellel näitusel juurde lisamata – sedagi tegime meelega, et keskenduda just

rohkem köite vormile ja mitte tema sisule. Köige keerulisem oli minu jaoks sellise köitemudeli välja töötamine, mis iseloomustaks sajandi vältel toimunud köitetehnika muudatusi kõige paremini. Sest kui näituse teksti koostades saab kirjeldada mitmeid erinevaid samal ajal kasutusel olnud tehnikaid, siis füüsilise objekti jaoks on võimalik valida ja kasutada neist vaid ühte.

Näitusele tagasi vaadates oli meeldivaks üllatuseks köitekursuste populaarsus. Enam pole suhtumist, et meistrid teevad ja teised vaatavad aupaklikult eemalt. On aeg, kus inimestele tõesti meeldib, kui nad saavad ise midagi teha, ja meil oli rõõm seda seekord neile ka pakkuda.

---

1 Näituse materjalid: hdl.handle.net/10062/98790.

Peidus pool. Käsitöököitest masintoodanguni (2023).